

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: לקראת חג שבועות

החפטר: "והיה מספר" (הושע ב)

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

כ"ו אייר תשע"ט 1275 (שנה כד')

פרשת במדבר - שבת מברכין

ראש חודש סיון יחול אי"ה ביום שלישי מולדו לבילי שני בשעה 3:54 וחלק אחד

יחזקאל ה' אל משה במדבר סיני (א.א.)

מדוע ניתנה התורה במדבר ולא בארץ ישראל, שבה עיקר קיומן של המצוות?
אומר מרן הרב שלום אלישיב זצוק"ל: במדבר אין דריסת רגל לבני אדם, וללא הניסים שעשה ה' עם ישראל לא היה בכוחם לשרוד במדבר סיני, ועוד במעמד מתן תורה התאחדו כל כוחות הבריא, יחד המים והאש, הקולות והעשן שהיה על ההר. זה בא ללמדנו, כי כשם שהתורה ניתנה במקום סכנה ובתנאים קשים לקיומם של הבריות, כך מחויבים ישראל לקיימה ולשמור מצוותיה בכל מצב ובכל קושי, ואדרבא אם יחזיקו בתורה למרות הקשיים מובטח להם שהקב"ה יעזור מכל צרה וצוקה הנצבים בדרכם כשם שישארל התקיימו במדבר באופן ניסי.

כגודל ההכנה כן גודל ההשפעה הרוחנית!

סיפר הר"ג יהודה יוספי שליט"א: באחד הימים עת הלכתי לביה"כ

להתפלל תפילת מנחה הגעתי לתפילה כמה דקות לפני תחילתה, השליח

ציבור החל את התפילה וכשהגענו לתפילת שמונה עשרה נעצר לפתע בפתח בית הכנסת אדם עם אופנוע, הוא החנה את האופנוע בצד ונכנס במהירות כשהקסדה על ראשו ונעמד להתפלל איתנו תפילת מנחה הוא סיים את תפילת שמונה עשרה במהירות, כנראה חשב שהוא ממשיך לנסוע בכביש ... זה מה שקורה כשנכנסים לתפילה ללא הכנה ...

היטוד הוא פשוט, כפי ההכנה שאדם מכין את עצמו לכל דבר שבקדושה כך הוא נראה לטוב ולמוטב.

בכל שנה ושנה החל מר"ח סיון מתחילה להאיר בעולם הארת מתן תורה ומעמד הר סיני בעוצמה רבה, משום שבר"ח סיון באו עם ישראל למדבר סיני והחלו בהכנותיהם למעמד הר סיני. עם ישראל התכוננו במשך מס' ימים, הם קידשו וטיהרו את עצמם מבית ומחוץ, "גיהצו" את ליבם והסירו מעליהם את כל המידות והתאוות המגונות ונהפכו לכלי טהור, ומכוון שעם ישראל מצד עצמם היו כלי ראוי, יכל הקב"ה למסור להם את התורה, כי "צירת הכלי" - תלויה בגודל ההכנה הנפשית של האדם, ולכן נצטוונו לזכור בתוך עשר הזכירות שאנו אומרים בכל יום את מעמד הר סיני. וכמו אז גם היום נדע שאם יש עיכובים עלינו להשתדל ולהתחזק יותר ברוחניות כי כגודל ההכנה מצד האדם כן גודל ההשפעה שישפיע עלינו הבורא.

ובפרט בימים אלו בהם אנו קוראים בכל שבת את המשניות של "פרקי אבות" שכל כולו עניין דרך ארץ ותיקון המידות שקדמו לתורה, חובה על כל אחד ואחת כהכנה למתן תורה ל"כבס"

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:24-8:23

כניסת שבת: 7:22 יציאת שבת: 8:14 יציאת ש"ס ר"ת: 9:08

ויעבירו אח"כ לדרגה נמוכה של שמירת חום ובליל שבועות ישתמשו בו [מבלי לגעת בכפתורים!].

ט. הכנת הנרות לצורך הדלקה בליל שבועות (מוצאי שבת):

✓ למדליקה בשמן - מותר להכין את הפתילות היינו להכניס את הפתילה בתוך השעם להכנת "הפתיל צף" ביום טוב עצמו (סו"ת שבת ה"ט סי' קכ"ה סי' א, ש"כ ח"א פ"ג סי' כד, נטע גבריאל הלכות יו"ט ח"א פ"כ סי' ד, חוט שני עמ' מ"ג, שולחן שלמה, פי"ז אלעזר, הרה"ג יצחק יוסף צמח, הגר"ש וואזנר, הגר"ש אריבך, הגר"נ קליין ועוד) מ"מ החור בשעם בו נכנסת הפתילה צריך להיות פתוח וכן "השעמים" מופרדים אחד מהשני לפני יום טוב ולכן הטוב ביותר להכין הכל לפני השבת עבור מוצאי שבת (שהוא ליל יום טוב).

✓ למדליקות בנרות - תדבקנה את הנרות לפמוטים בערב שבת עבור ליל שבועות שהרי ביו"ט אסור לחמם ולהדביק נר בפמוט משום ממרח (משנ"ב סי' תקי"ד סי' יח) וה"ה הבאים להדליק בליל שבועות בביה"כ לא ידביקו הנר (ילקו"י ח"ה עמ' תכ"ג) וכיום ניתן להשתמש בנרונים (נר קטן בתוך פח מוכן ועומד).

ההכנות בשבת לחג שבועות שחל במוצאי שבת

א. אסור לעשות שום מלאכה בשבת לצורך יו"ט הסמוך לו ואף "ערוב תבשילין" לא מועיל לכך (שו"ע סי' תק"ג סי"א חזו"ע יו"ט עמ' נ"ה).

ב. אפילו דבר שאינו מלאכה אלא רק טרחה כהדחת קערות וצלחות אסור בשבת לצורך חג שבועות (סי' תרכ"ט סי"ג חזו"ע יו"ט עמ' ל"ז). ולכן אין לשטוף את הכלים אחרי סעודה שלישית בשבת (ילקו"י שבת ח"ב עמ' רי"ט) אבל כוסות מותר לרחוץ שהרי כל הזמן שותים בהם (ילקו"י ש"ס עמ' נ"ה).

ג. ניקוי השולחן אחרי סעודה שלישית בשבת מותר רק כדי שהבית יראה מסודר (ילקו"י ש"ס) אבל להכין ולערוך את השולחן לסעודת ליל שבועות אסור בשבת (סי' תרכ"ט סי"א חזו"ע).

ד. אין להציע את המיטות בשבת עבור חג השבועות אלא אם כן המיטה נמצאת במקום שעוברים וזהו גנאי ובוזין לשבת שישאר כך ונחשב לצורך שבת שמותר (כה"ח סי' ש"ב סי' יד).

ה. מותר להוציא אוכלים, משקים או חלה קפואה מהמקפיא בשבת כדי שיופשרו עבור סעודת ליל חג שבועות ואין זה נחשב הכנה (שו"ע מקו"ל ענין יצחק אור"ח ח"ג סי' לו סי' ב, חזו"ע שבת ח"ב עמ' תמ"ז, נטע גבריאל יו"ט פ"כ סי' טו). אבל לא ישימם על הפלטה או מקור אש אחר בשבת שיתחממו לליל שבועות (ה. ע. עיין כי ב"ח מועד עמ' קכ"ה עיין אור לליון ח"ג עמ' רי"ח).

ו. מומלץ שאת האוכל הנצרך לליל שבועות יכינו כבר לפני שבת מאחר ושבת יוצאת מאוחר ועד שיבשלו אוכל לצורך סעודת ליל שבועות יקח זמן שהרי עד צאת שבת אסור להכין כלום (ה. ע.).

ז. מותר לשים בקבוקי שתיה בשבת במקרה כדי שיתקררו עבור ליל שבועות ואין זה נחשב הכנה, ועדיף לשים בעוד היום גדול (ילקו"י שבת ח"ב עמ' רכ"ב סי' כו עיין אלפי שלמה לגר"ש מנגו"י סי' ש"ב סי' כהנא ילקו"י ב"ה, עיין חזו"ע ש"ס).

ח. אסור לגלול את ספר התורה בשבת עבור הקריאה של חג שבועות אלא אם כן קורא בתורה מספר פסוקים במקום שגלל לשם שהינו לימוד לשעתו ולא נקרא הכנה (משנ"ב סי' תרכ"ז סי' א, סי' ה"ה סי' כ"ק יב, ערוך השולחן סי' תרכ"ט סי' ב).

ט. מותר לישון ביום השבת כדי שיהיה לו כח להיות ער בליל שבועות אבל לא יאמר בפיו שישן לצורך המחר (משום מכין משבת ליו"ט) (ש"כ פ"כ סי' ע"ב וסי' קסח).

ט. אין להביא לבית הכנסת בשבת את המחזור עבור תפילת ליל שבועות אלא אם כן יקרא בו כשיגיע לבית הכנסת בשבת (שערי תשובה סי' תרכ"ג לענין מגילה).

י. מצוה להקדים לאכול סעודה שלישית של שבת לפני סוף שעה תשיעית (4:14) וע"פ הלכה בדורה לגר"ד יוסף סי' רמ"ט סי' י) כדי שיוכל לאכול סעודת ליל שבועות לתיאבון (שו"ע סי' תמ"ד סי' א ומשנ"ב ש"ס, סי' תע"א סי' א, סי' רמ"ט סי' ו ומשנ"ב ש"ס, ולקוט יוסף ה"ל שבת ח"א סי' רל"א סי' כ"ה). ואם נתאחר אחרי שעה זו יעשנה בפחות מכביצה לחם (פחות מ-54 גר') (ולקוט יוסף ש"ס) [ואז נוטל ידיים בלא ברכה] (שו"ע סי' קנ"ה סי' ב). ולא יאריך בסעודה לאחר השקיעה (7:46) (ילקו"י שבת ח"א עמ' תמ"ז).

יא. במוצאי שבת תאמר האישא "המבדיל בין קודש לקודש" ותוכל להתחיל בכל ההכנות הקשורות לליל שבועות, ומדליקה נר יו"ט בהעברה מאש לאש. ואלו שמחמירות על עצמן עד זמן ר"ת תמתנה לזמן זה ואז תדלקנה את הנרות. מ"מ שאר ההכנות כהכנת השולחן, שטיפת כלים, הנחת אוכל על הפלטה לחימום וכי"צ ושאר איסורי דרבנן אין צריך להחמיר שלא לעשותם עד זמן ר"ת (ק. ילקו"י אור"ח סי' רל"ג סי' ה).

לעלון האיחוד באשדוד דרוש מפיץ בהתנדבות לחלק מבתי כנסת באזור ב' אשדוד טל: 088644452

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 * לא לעיין בתפילה * דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

את המידות שבלביו ולהסיר מתוכו את הרוע, האנוכיות וצרות העין כלפי הזולת ולמלא עצמו במידות טובות, ברחמנות ובעין טובה... ויהי רצון שנזכה להיות ראויים להיות כלי מחזיק ברכה לתורה הקדושה. אמן!

(אמרי נעם ח"ב לה"צ יוסף אברגל צוק"ל)

מעשה שהיה

התורה מגינה ומצילה

[מפי הרב חיים זאיד שליט"א]

אוריאל בחור ישיבה, חלה לא עלינו במחלה הנוראה בראשו, הוא נשלח לצרפת לטיפול רפואי, המקום המתמחה ביותר, בסיום הטיפול התברר כי הוא לא הצליח. הרופאים הרימו ידיהם ואמרו שאין בידם להושיעו. לאחר בירורים התגלה כי יש רופא פרטי בארה"ב בעל שיטה ייחודית, שע"י ניתוח מיוחד יכול להציל את חייו של אוריאל, אלא שעלות הניתוח עמדה על סך \$130,000 וכסף מניין? וזה מלבד ההוצאות שמסביב. היות והרופא מגיע לחולה, הוא צריך חדר בבית חולים לצורך עריכת הניתוח, שהייה בבית מלון, טיסות הלוך חזור וכו'. יום למחרת צלצלה אלי אחותו של אוריאל, גב' אבוטבול והודיעה כי ניתן לעבור את הניתוח. "כיצד?" שאלתי, היא ענתה: "אני מוכרת את הדירה שלי ובכסף שאקבל אשלם למנתח..." , "את בטוחה במה שאת עושה? אולי תשאלי רב? הרי יש לך 6 ילדים קטנים ובעל אברך, איפה תגורו?", אך היא השיבה שהכול בסדר, וסגור מצידם.

ואכן כך היה, גב' אבוטבול שגרה ברמת בית שמש, פרסמה באותו יום את דירתה למכירה במחיר מוזל של \$130,000 כמחיר עלות הניתוח למי שייתן את הכסף במוזמן, מיד קפץ קונה על המציאה וכך היה הכסף לניתוח בידה!

נקבע מיד מועד לניתוח, שלחתי מהישיבה מס' בחורים לגיס תרומות לצורך ההוצאות שמסביב, היה זה ביום רביעי, יום הגעת הפרופסור לארץ. בזמן שהייתי בדרכי למסור הרצאה התקשר אלי תלמידי יהודה ובפיו שאלה: "נהג המונית הלוקח אותנו לגייס כספים, מבקש ממני ומחברי שניקה חבילה ונעבירה למען מסוים ולכן ברצוננו לקבל אישור לכך." סירבתי בתוקף שכן אינני מעוניין להסתבך ולסבך את תלמידי עם חבילות עלומות ומפוקפקות, לאחר מס' דקות הוא התקשר שוב: "הנהג ממש מתחנן שניקה את החבילה...", אמר יהודה שוב. סירבתי והודעתי לו שאם הנהג מתעקש שיבוא להיפגש עימי בסיום ההרצאה. ואכן עם יצאתי מאולם ההרצאות, ראיתי את 2 תלמידי והנהג ממתינים לי בחוץ. ניגשתי לנהג והבהרתי לו את עמדותי, הנהג פתח את החבילה, הייתה זו מזוודה קטנה שבה היו סכינים ופנסים קטנים ומזורים והוא סיפר: "היום בבוקר לקחתי משדה התעופה אדם הנראה כעשיר ומכובד, כשיצא מהמונית לקח עמו את מזוודתו הגדולה ושכח את המזוודה הקטנה, אני רוצה להחזיר את המזוודה לאדם שנסע עמי ופרטיו כתובים עליה, אך מכון שאני מאוד עסוק אני מבקש שתמסרו את המזוודה לבעליה". הבטתי בפרטים והחורתי, היה זה פרופסור רייץ שבא מארה"ב לנתח את אוריאל תלמידי! אמרתי לנהג: "בוא ניגש עכשיו למלון ונשאל אם אבדה מזוודה כזו למר רייץ".

נסענו ובקשנו אותו, כשהזכרנו את המזוודה, הוא ירד מיד ללובי בבהלה כדי לפגוש אותו. הוא סיפר שכבר שעות רבות הוא הופך עולמות למצוא את המזוודה, כי במזוודה הזו נמצאים כל כלי הניתוח שהוא צריך על מנת לבצע את הניתוח וכי עלותם של המכשירים רבה מאוד כי הוא המציא אותם במעבדותיו במשך מס' חודשים ובלעדיהם אין הוא יכול לבצע את הניתוח שלשמו הגיע. "דוקטור רייץ, אתה הולך לנתח את תלמידי, אוריאל. והיכן נמצאה מזוודתך? במונית שבה נסעו תלמידי כדי לאסוף כסף עבור ההוצאות הרבות שסביב הניתוח, והם אלה שיצרו עמי קשר למצוא אותך, האין זו השגחה מופלאה? היודע אתה? בשביל לשלם לך ישנה אישה שמכרה את ביתה ואין לה וילדיה בית לגורו?". דוקטור רייץ עיכל את המידע ושתק למשך כמה דקות ואחר אמר: "אני לא אקח תשלום עבור הניתוח...", היינו המומים על שוויתר

על \$130,000 והודינו לו נרגשות. באותו שבוע נכנס אוריאל לניתוח ועימו נכנסו כל התפילות והזכויות של לימוד התורה של בחורי הישיבה בה למד והן בקצו רקיעים, הניתוח בס"ד הצליח והוא הבריא.

גברת אבוטבול, הייתה צריכה לפנות את דירתה לקונה והיה עליה לחפש דירה חלופית והם דנו מה לעשות, "אתה יודע, אם כבר אנחנו מחפשים דירה אחרת, אולי נחפש בירושלים, כל חיי חלמתי לגור שם...", "יש לך מושג מה המחירים שם? הרי הסכום שבידנו מספיק אולי למחסן בירושלים ולא לדירה?" השיב לה בעלה. בכל זאת היא נסעה לחברה המתגוררת בירושלים וביקשה ממנה כשתסייע לה למצוא דירה. הן הלכו למתווך בשכונת קריית משה, כשהמתווך שמע הוא צחק ואמר: "ב-\$130,000 תוכלי לקנות כאן לחם וחלב, לא דירה!".

הן יצאו ולפתע צדה עינה מודעה על מכירת דירה שנתלתה בבניין ממול, בלי לחשוב פעמיים היא עלתה ונקשה בדלת, הדלת נפתחה, "זה בקשר למודעה" אמרה, היא הוזמנה להיכנס, הייתה זאת דירת 5 חדרים גדולה ומטופחת, "כמה אתם דורשים עליה?", שאלה, אך בעלת הדירה אמרה: "קראתי לבעלי והוא יגיע ויסכם איתך את המחיר", "יש לי בעיה, אני מוגבלת מאד במחיר", כשבעלי יבוא תדברי עמו והוא יתגמש איתך". בעל הדירה הגיע והחל לספר בשבח הדירה.... "כמה אתה רוצה עליה?", "310,000 \$ השיב, "אך יש לי רק \$130,000, השיבה. "מה, אז למה קראתם לי? חשבתי שמדובר בלקוחה רצינית...." אמר בכעס לעומתה.

היא ניסתה להסביר: "תבין, הייתה לנו דירה ברמת בית שמש, ומכרתי אותה בשביל הוצאות הניתוח לאחי, בסוף בנס הכסף חזר אלינו, ואני רוצה למצוא דירה בירושלים שאני כל כך אוהבת....", "מה אמרת, ניתוח לאחיד? האם קוראים לך במקרה גב' אבוטבול?!", שאל בעל הדירה. "כן"- השיבה בשקט. "אני הוא הנהג שאצלי הייתה המזוודה של דוקטור רייץ, אני לא מאמין, איזו השגחה פרטית...". הוא התקשר לרב חיים זאיד שליט"א ואמר: "אני מוכר את הדירה שלי מפני שקיבלתי בירושה מאימי ע"ה וילה במקום שקט, ואני רוצה לעבור לשם, אני רוצה למכור לגב' אבוטבול את הדירה ב-\$130,000 וכך היה ...

פינת ההלכה

ההכנות בערב שבת לחג שבועות שחל במוצאי שבת

- א. החל מראש חודש סיון (סי' תל"ז ס"ג בהגמ"א) ועד יב בסיון לא אומרים תחנון (חזו"ע יו"ט עמ' סג) ולכן במנחה של שבתות נשא ובהעלותך אין אומרים "צדקתך" (ק"ע סי' רל"ב ס"ב).
- ב. נוהגים לטטוח עשבי בשמים ושושנים בבתי הכנסת ובבתים לכבוד חג השבועות, זכר למה שאמרו חז"ל: "כל דיבור שיצא מפי הקב"ה [במעמד הר סיני] נתמלא כל העולם כולו בשמים, וכן לתלות ענפי אילנות לרמוז למה שאמרו חז"ל, בעצרת נידונים על פירות האילן (סי' תל"ז ס"ג בהגמ"א).
- ג. עדיף לקטוף ענפים מעצי סרק ולא מעצי פרי, ואם בכל זאת רוצה לקטוף ענפים מעצי פרי נכון לעשות כן ע"י גוי בלא סיוע ישראל משום "בל תשחית" (ע"פ ילקו"י ח"ה עמ' קל"ז).
- ד. דייר הרוצה לקטוף מספר ענפי הדסים מן הגינה של הבניין בו הוא גר לצורך הנ"ל מותר לו, כי אין השכנים מקפידים על כמות קטנה כזו (משפטי דק ח"ג סי' יו ס"כ, עליו לזכר ח"ה עמ' תקעח). ואם רוצה לקטוף מהשושנים של הבניין יבקש אישור מדייר הבניין (עליו לזכר ח"ה עמ' קל"ז).
- ה. המתכוונים לבשל בחג שבועות לא ישכחו לחבר את "שעון הגז" לפני שבת לצורך "כיבוי" הגז ביר"ט (ה. ע. וכן בעלי מקרר דיגיטלי עם התקן שבת יכוונו למצב של "48" שעות ולא כבכל שבת.
- ו. יש להדליק נר נשמה בערב שבת לצורך העברה מאש לאש בחג השבועות [אפשר לקחת נר של "48 שעות" או שניים של "26 שעות" (יש להעביר אש לנר השני רק בצאת שבת)].
- ז. יש לכוון בערב שבת את "שעון שבת" שבבית הכנסת שהאור ישאר דלוק כל הלילה עבור לימוד ליל שבועות שלומדים כל הלילה [אמנם אפשר לכוון את השעון בכלל שבת ובליל שבועות לאחר את הכיבוי עד הבוקר (אבל בשעון דיגיטלי אסור!) מ"מ כיון שיש חשש שישכח להאריך וכל הלימוד יתבטל בגלל זה לכן עדיף לעשות כמו שכתבנו].
- ח. יש להכין מים חמים לצורך הלומדים בליל שבועות ע"י שירותי מערב שבת את מלוא המיחם